

Post 23 Kastesteinene ved Ølja / Bygata

Postplassering: Fra skiltet ved veien følg stien/tråkket til høyre, ca. 150 m.

Kastesteiner finner man rundt om, særlig etter gamle veifar. De vi finner ved Ølja har sin egen historie. Tar man turen forbi Tverrsjøen og inn til Gjerdingkrysset, tar veien mot Mylla vil man se et skilt som Jevnaker Allmenning har satt opp og som viser vei til Kastesteinene ved Ølja. Man kan ikke være helt sikker på opprinnelsen av kastesteinene. Forbi disse steinene gikk imidlertid «Bygata», veien som gikk fra Hadeland og inn til Oslo. Mange brukte denne veien frem og tilbake til forskjellige setre på skauen også. Det sies at en vinterdag i slutten av 1700 tallet, var en mor og hennes barn på vei fra Spålenområdet og nordover på Bygata. De ble overrasket av fryktelig dårlig vær og søkte ly ved steinene.

Det sies videre at da folk tok turen for å lete etter dem ble de funnet ved hver sin stein. Moren ved den sørligste og sønnen noen meter lenger nord ved den andre steinen.

Historien viser til kirkeboka der det står at det omkom en mor og en sønn på denne tiden. På datoen 20/11-1785 står det følgende:

«Mari Syversdatter 34 aar og hennes uekte barn Eric Olsen 5 aar, begge fra Haagenstadeie i Lunner. Begge var fundet døde i sneen et stykke fra hverandre, da de havde forsøgt at komme sig fra den ene plads paa skoven til den andre og uveir med snefog var kommet over dem.» Det virker som om denne historien muligens er kilden til kastesteinene.

(Kilde: Sverre Grimstad bladet «Ringerike 1996-97»)

Kastesteiner

Ved gamle veifar dukket det, i eldre tider, opp, kastesteiner eller en kastehaug. Ofte ble det fortalt historier om hulder, annet skaufolk eller andre skremmende historier som skulle ha skjedd i området. For at ferden videre skulle gå godt for seg, ble det kastet stein eller kvist i en haug, for hell og lykke videre på turen.

En annen forklaring på slike kulturminner, er at det hadde skjedd en ulykke eller forbrytelse på stedet. Da kastet man stein eller kvist i haug, for at det samme ikke skulle skje for den som gikk forbi. Flere steder har slike hauger vært et «skummelt» sted å gå forbi.

Bygata

«Over Roensetervollen gikk Bygata, den eldste ferdselsveien fra Jevnaker til Christianina. Den startet nede ved Ollum, gikk over Slåttbråten og gjennom skaret vest for Helgehaugen, videre forbi Sinner seter, Ølja, ned Kalvedalen, opp til Roenseter, til Elgstøen, Båhusseter og over Hadelandshøgda til byen, alle velkjente navn på dagens Nordmarkskart. Her ble det fraktet poteter og brennevinslass, trekull, ved og tømmer. Flaskelass fra glassverket på Jevnaker gikk også over her vinterstid, malm fra blesterovnene ved Sinner seter likeså. Bygata ble imidlertid aldri noe mer enn en slepvei, og fra begynnelsen av 1800-tallet ble trafikken overtatt av den nye Bergensveien gjennom Hakadal, og Kongeveien over Sundvollen».
(Kilde: Sverre Grimstad, «Nordmarka i Nord»).